

RP 47/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av kyrkolagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att kyrkolagen ändras så att utländska personer som är bosatta i Finland men saknar hemkommun kan bli medlemmar i kyrkan.

I propositionen föreslås också att bestämmelserna om kyrkoherdeval ändras så att det finns två alternativa valsätt, direkt val och indirekt val. Kyrkoherden ska i första hand väljas genom direkt val, vilket huvudsakligen motsvarar det nuvarande valsättet. Enligt förslaget upphävs bestämmelserna om extra valkandidater.

På församlingens begäran kan domkapitlet besluta att kyrkoherden väljs genom indirekt

val som förrättas av kyrkofullmäktige eller av församlingsrådet i sådana församlingar som ingår i en kyrklig samfällighet. I indirekt val gör domkapitlet inte upp något valförslag.

I propositionen föreslås också att bestämmelserna om rätt att lägga fram initiativ för stiftsfullmäktige ändras. Initiativrätten utvidgas så att förutom de som redan nu har initiativrätt ska minst tio församlingsmedlemmar med rösträtt i församlingsval i en församling som hör till stiftet ha rätt att lägga fram initiativ för stiftsfullmäktige.

Lagen avses träda i kraft 1 januari 2014.

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge**1.1 Lagstiftning och praxis***1.1.1. Medlemskap i kyrkan*

Enligt 1 kap. 3 § 1 mom. i kyrkolagen (1054/1993) upptas medlemmar i kyrkan genom dopet. I kyrkoordningen (1055/1993) föreskrivs på vilket sätt en person som redan är döpt upptas som medlem i kyrkan.

Angående inträde i och utträde ur kyrkan gäller religionsfrihetslagen (453/2003) i enlighet med 1 kap. 3 § 2 mom. i kyrkolagen. Ett barn som inte fyllt tolv år kan anslutas till kyrkan om någon av föräldrarna eller vårdnadshavarna är medlem av kyrkan och om det har överenskommits eller beslutats om barnets medlemskap på det sätt som föreskrivs i 3 § i religionsfrihetslagen.

Enligt 3 kap. 2 § 1 mom. i kyrkolagen tillhör kyrkans medlemmar församlingar, vilka var och en har ett bestämt område. Inom samma område kan det på språklig grund finnas flera församlingar. Enligt 2 mom. är varje medlem av kyrkan medlem av den församling inom vars område han eller hon har hemkommun och bostad där enligt lagen om hemkommun (201/1994). Kyrkostyrelsen kan dock utfärda bestämmelser om när en person kan vara medlem av någon annan församling inom sin egen hemkommun.

Bestämmelsen i 3 kap. 2 § 2 mom. i kyrkolagen, enligt vilken varje medlem av kyrkan är medlem av den församling inom vars område han eller hon har hemkommun och bostad där enligt lagen om hemkommun, har inneburet att en person som inte har hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun inte kan upptas som medlem i kyrkan.

I lagen om hemkommun föreskrivs hur man bestämmer en persons hemkommun och bostad där samt folkbokföringskommun för en finsk medborgare som är stadigvarande bosatt i utlandet. Enligt lagen om hemkommun är en persons hemkommun i regel den kommun där han eller hon bor.

I 4 § i lagen om hemkommun föreskrivs om hemkommun vid inflyttning till landet. Enligt 1 mom. ska hemkommunen och bostaden där för en person som har kommit till Finland och som bor här bestämmas enligt lagen om hemkommun, om han eller hon 1) är finsk medborgare, 2) har ett i utlänningslagen (301/2004) avsett giltigt uppehållstillstånd som ger rätt till kontinuerlig eller permanent vistelse, 3) är medborgare i en medlemsstat i Europeiska unionen, Island, Liechtenstein, Norge eller Schweiz och har registrerat sin uppehållsrätt i enlighet med utlänningslagen, om sådan registrering krävs av honom eller henne, 4) är familjemedlem till en sådan person som har i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland, eller 5) har ett i utlänningslagen avsett giltigt uppehållstillstånd som ger rätt till minst ett års tillfällig vistelse och dessutom med beaktande av förhållandena som helhet har för avsikt att stadigvarande bosätta sig i Finland.

Enligt 4 § 2 mom. beaktas som faktorer som visar att en i 1 mom. 5 punkten avsedd person är stadigvarande bosatt i Finland bland annat att han eller hon 1) är av finländsk härkomst, 2) tidigare har haft hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun, 3) har ett giltigt arbetsavtal eller annan därmed jämförbar utredning om minst två års arbete eller studier i Finland, eller 4) har haft tillfällig bostad i Finland i minst ett års tid utan avbrott efter inflyttningen.

I 6 a § i lagen om hemkommun föreskrivs om folkbokföringskommun. Enligt 1 mom. är folkbokföringskommunen för en finsk medborgare som är stadigvarande bosatt i utlandet den kommun som senast var hans eller hennes hemkommun i Finland. Om en finsk medborgare inte har haft hemkommun i Finland, bestäms enligt 2 mom. hans eller hennes folkbokföringskommun enligt moderns, faderns eller makens hemkommun eller folkbokföringskommun i nämnd ordning. Folkbokföringskommunen är den kommun som vid den tidpunkt då personen i fråga fick finskt medborgarskap var föräldrarnas eller makens hemkommun eller folkbokförings-

kommun. Om varken föräldrarna eller maken då hade någon hemkommun eller folkbokföringskommun i Finland, är folkbokföringskommunen Helsingfors. I lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009, nedan befolkningsdatalagen) föreskrivs om registrering av personuppgifter i befolkningsdatasystemet. Enligt 7 § i befolkningsdatalagen registreras i befolkningsdatasystemet förutom uppgifter om finska medborgare också uppgifter om utländska medborgare, om förutsättningarna för registrering enligt lagen uppfylls. Bestämmelser om registreringen av uppgifter om utländska medborgare finns även i 20 § i statsrådets förordning om befolkningsdatasystemet (128/2010).

I 9 § i befolkningsdatalagen föreskrivs om förutsättningarna för registrering av utländska medborgare. Uppgifter om en utländsk medborgare ska registreras i befolkningsdatasystemet om han eller hon i Finland har hemkommun och bostad där enligt lagen om hemkommun. Uppgifter om en utländsk medborgare utan hemkommun kan registreras i befolkningsdatasystemet, om 1) personen har en sådan tillfällig bostad i Finland som avses i lagen om hemkommun och registreringen är nödvändig för att han eller hon ska kunna göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter när det gäller arbete, studier eller andra motsvarande omständigheter, 2) fullgörandet av skyldigheter enligt ett internationellt avtal som är bindande för Finland kräver det, eller 3) registreringen är nödvändig för att personen ska kunna göra sina rättigheter gällande och fullgöra sina skyldigheter eller av andra motsvarande särskilda och motiverade skäl.

Enligt 13 § 1 mom. i befolkningsdatalagen ska i befolkningsdatasystemet bland annat registreras uppgifter om personens medlemskap i ett sådant religionssamfund som avses i religionsfrihetslagen.

Enligt 2 § i religionsfrihetslagen avses med ett religionssamfund evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkosamfundet och ett religionssamfund som registrerats på det sätt som föreskrivs i 2 kap. i religionsfrihetslagen. Enligt 3 § 1 mom. har var och en rätt att besluta om sin religiösa ställning genom att inträda i ett sådant religionssamfund som an-

tar honom eller henne som medlem eller genom att utträda ur det. Enligt 4 mom. kan man i lagstiftningen om evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkosamfundet bestämma och i samfundsordningen för ett registrerat religionssamfund föreskriva om förutsättningarna för medlemskap i samfundet.

Enligt 4 § 1 mom. i religionsfrihetslagen ska den som önskar bli medlem i ett religionssamfund meddela samfundet detta. Enligt 3 mom. ska religionssamfundet omedelbart till det befolkningsdatasystem som avses i befolkningsdatalagen anmäla dem som antagits som medlemmar av samfundet. Anmälan ska innehålla personens fullständiga namn, födelsetid eller personbeteckning samt dagen för inträdet.

Enligt 4 § 4 mom. i religionsfrihetslagen ska den magistrat inom vars verksamhetsområde personen har sin hemkommun eller sin folkbokföringskommun utan dröjsmål registrera uppgiften om inträdet i religionssamfundet i befolkningsdatasystemet.

Enligt lagen om trossamfundens medlemsregister (614/1998) ska religionssamfund föra register över sina medlemmar där uppgifter nödvändiga för samfundets verksamhet och förvaltning samlas och sparas.

Enligt 1 § i lagen om skyldighet för medlemmar i evangelisk-lutherska församlingar att betala skatt till församlingen (1013/2012) ska den skattskyldige betala kyrkoskatt utifrån de beskattningsbara inkomsterna vid kommunalbeskattningen om han eller hon varit medlem av en församling vid utgången av det år som föregår skatteåret. Dödsboet efter en person som avlidit som medlem av en församling är också skyldigt att betala kyrkoskatt.

1.1.2. Medlemskap i andra kyrkor

Ortodoxa kyrkan i Finland

Enligt 3 § i lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006) är medlemmar i kyrkan de som har upptagits i kyrkans gemenskap genom dopets och myrrasmörjelsens sakrament. En medlem i kyrkan kan inte samtidigt höra till något annat religionssamfund. En medlem av kyrkan som inträder som medlem i något an-

nat religionssamfund anses ha utträtt ur kyrkan.

Enligt 45 § i lagen om ortodoxa kyrkan är en medlem i kyrkan medlem i den församling inom vars område han eller hon har hemkommun och bostad enligt lagen om hemkommun. I praktiken innebär detta att kyrkan kan uppta en invandrare till medlem när han eller hon har en personbeteckning och uppehållsrätt i Finland. Ortodoxa personer som vistas tillfälligt i Finland kan anlita kyrkans tjänster.

Katolska kyrkan i Finland

Katolska stiftet i Helsingfors är registrerat som ett religionssamfund under namnet ”Katolska kyrkan i Finland”. Samfundsmedlemmar är enligt 3 § i samfundsordningen alla de som i enlighet med kanonisk lag genom dopet eller på annat regelrätt sätt upptagits i den katolska kyrkans fulla gemenskap, och inte utträtt ur denna, och som har sin varaktiga eller tillfälliga bostad i Finland på det sätt som avses i kanonisk lag. En ovillkorlig förutsättning för tillhörighet i katolska kyrkan är att personen inte samtidigt tillhör något annat religionssamfund.

I katolska kyrkan har dopet och möjligheten att bli medlem i kyrkan inte kopplats till frågan om personen har hemkommun i Finland. Enligt kanonisk lag erhålls stadigvarande hemvist genom att man bor inom församlingens eller stiftets område, om man har för avsikt att stanna varaktigt i området eller om man bott där i minst fem år. Tillfällig bostad innebär att man bott inom församlingens eller stiftets område i minst tre månader eller har för avsikt att stanna där i minst tre månader. Den kanoniska lagens bestämmelser om dop förutsätter ingen hemvist. Dopet registreras i dopboken i den församling inom vars område dopet förrättats.

Anglikanska kyrkan i Finland

Kriterierna för medlemskap i anglikanska kyrkan i Finland följer praxis för medlemskap i Engelska kyrkan. Församlingens område har fastställts geografiskt och församlingen ansvarar för de pastorala behoven i detta område. Alla som bor i området är po-

tentiella församlingsmedlemmar. Kyrkans församlingar för register över röstberättigade. Registret förs sex år i taget, varefter det förstörs och ett nytt register påbörjas. Den som vill bli upptagen i registret ska själv registrera sig där. Om man så önskar kan man också till befolkningsdatasystemet anmäla att medlemskapet i Anglikanska kyrkan i Finland ska införas i det.

I praktiken kan var och en som regelbundet deltar i församlingens verksamhet och som av församlingens präster kan få ett intyg över medlemskap på basis av att prästen känner personen i fråga betraktas som medlem i församlingen. I anglikanska kyrkan blir man upptagen genom dop, men dopet medför inte medlemskap i en församling. En person kan också vara medlem i en församling genom att delta i dess verksamhet och ingå i registret över röstberättigade, även om han eller hon inte är medlem av den anglikanska kyrkan.

Svenska kyrkan

I 29 kap. 1—4 och 6 § i kyrkoordningen för Svenska kyrkan (SvKB 1999:1) fastställs att en person som är svensk medborgare, eller utländsk medborgare bosatt i Sverige, får tillhöra Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen kan dessutom fatta beslut om att andra personer får tillhöra kyrkan. Den som döps i Svenska kyrkans ordning blir samtidigt upptagen i Svenska kyrkan. Beslut om kyrkotillhörighet fattas i regel av församlingens kyrkoherde. Om en person inte är folkbokförd i Sverige fattar Kyrkostyrelsen beslut om hans eller hennes inträde i och utträde ur kyrkan. För att en medlem ska ha rösträtt ska han eller hon vara folkbokförd i Sverige. Detta innebär att asylsökande och utlänningar inte har rösträtt vid kyrkliga val. En person som inte är folkbokförd i Sverige betalar inte heller kyrkoavgift, eftersom avgiften grundar sig på beskattningsbar inkomst i kommunalbeskattningen och tas ut i samband med denna.

Den Norske Kirke

Enligt 3 § i lagen om den norska kyrkan (Lov 1996-06-07 nr 31) kan en person som är bosatt i Norge (riket) upptas som medlem i kyrkan. Denna bestämmelse tolkas så att en

person anses vara bosatt i riket när han eller hon har en norsk personbeteckning och är införd i befolkningsregistret. En utlänning som flyttar till Norge registreras i befolkningsregistret och får en personbeteckning då han eller hon har uppehållstillstånd för minst sex månader.

Evangeliska kyrkan i Tyskland

Enligt kyrkolagen för Evangeliska kyrkan i Tyskland (KMitG 81) är döpta evangeliska kristna som har sin bostad (Wohnsitz) eller hemvist (gewöhnlicher Aufenthalt) inom området för en av tyska evangeliska kyrkans medlemskyrkor medlemmar i kyrkan. Kyrkotillhörigheten fastställs enligt principen om lokalförsamling, men i specialfall kan man göra undantag.

Som medlemmar i delstatens kyrka (Landeskirche) räknas i praktiken alla de som i samband med skatteregistreringen anmält sig som evangeliska. Tillhörigheten är alltså oberoende av medborgarskap eller invandrarstatus. I enlighet med landets beskattningspraxis får kyrkan medlemsavgifter även av icke-tyskar och flyktingar oberoende av om de betalar skatt på lön eller inkomst.

1.1.3. Valsätt i kyrkoherdeval

Om val av kyrkoherde föreskrivs i 8 kap. 1 § i kyrkolagen och mera detaljerat i 6 kap. i kyrkoordningen och i 2 kap. i valordningen för kyrkan. Kyrkoherde väljs genom kyrkoherdeval och av de präster som domkapitlet ställt upp på förslag väljs den som fått de flesta rösterna i valet. Minst tio röstberättigade församlingsmedlemmar har rätt att anhålla om att få ställa upp en extra valkandidat, som konstaterats vara behörig till tjänsten men inte uppställts på förslag. För att bli vald ska en extra valkandidat erhålla minst en tiondel av församlingens hela röstetal och mer än hälften av de avgivna rösterna.

När en tjänst som kyrkoherde blir ledig ledigförklarar domkapitlet den med en ansökningstid på 30 dagar, meddelar den sista ansökningdagen och vilka språkkunskaper som krävs av de sökande. Innan tjänsten ledigförklaras kan domkapitlet ge kyrko- eller

församlingsrådet tillfälle att ge ett utlåtande om särskilda krav som tjänsten ställer.

En präst som söker en kyrkoherdetjänst kan inte samtidigt söka en annan kyrkoherdetjänst eller kaplanstjänst. En präst som på basis av valresultatet får fullmakt till tjänsten som kyrkoherde har dock rätt att söka en annan prästtjänst, om fullmakten inte har utfärdats inom tre månader efter det att valet förrättades. Om det endast finns en behörig sökande ska domkapitlet ge kyrko- eller församlingsrådet tillfälle att ge utlåtanden om uppgörande av valförslag. Rådet kan då be domkapitlet ledigförklara tjänsten på nytt. Om ingen ny behörig sökande till tjänsten anmäler sig under den nya ansökningstiden ska domkapitlet göra upp ett valförslag eller av vägande skäl besluta att tjänsten inte tillsätts.

Domkapitlet prövar sökandenas behörighet, intervjuar i regel de sökande och gör upp ett valförslag. I valförslaget ska tre av de behöriga sökandena uppföras på förslag i den ordning som de anses ha skicklighet och förmåga att sköta tjänsten, med beaktande av de särskilda krav som tjänsten ställer. Samtidigt konstaterar domkapitlet vilka sökande som är behöriga som extra valkandidater.

Sökanden har möjlighet att framställa ett rättelseyrkande angående domkapitlets valförslag hos domkapitlet. Ändring i ett beslut genom anledning av rättelseyrkande kan sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen och vidare hos högsta förvaltningsdomstolen. Man kan till exempel söka ändring i erhållet förslagsrum, behörigheten som extra valkandidat eller sökandenas ordningsföljd i valförslaget.

En sökande som har uppställts på förslag får inte återta sin ansökan efter det att valförslaget har gjorts upp. Av vägande skäl kan domkapitlet dock tillåta att en ansökan återtas. En sökande som är behörig som extra valkandidat får återta sin ansökan dagen före den sista provpredikan. Därefter är sökanden fri att söka andra tjänster.

Om endast en sökande är uppställd på förslag utfärdar domkapitlet fullmakt till tjänsten för honom eller henne.

När valförslaget fått laga kraft bestämmer domkapitlet när valet ska förrättas och förordnar de som är uppställda på förslag att

som valprov förrätta högmässogudstjänst i en kyrka som domkapitlet bestämmer.

Vid kyrkoherdeval har alla de församlingsmedlemmar rösträtt som fyllt 18 år senast den första valdagen. Förhandsröstningen inleds måndagen efter den söndag som följer efter det sista valprovet, och pågår till och med fredagen samma vecka. Valet ska börja senast den andra söndagen efter det sista valprovet efter avslutad högmässogudstjänst och avslutas antingen samma dag eller därpå följande måndag.

Om en röstberättigad röstar på en extra valkandidat har han eller hon också rätt, om han eller hon så önskar, att rösta på en valkandidat som är uppställd på förslag.

1.1.4. Initiativrätt

I 17 b kap. 1 § i kyrkolagen föreskrivs om stiftsfullmäktiges uppgifter. Enligt 1 mom. 5 punkten är stiftsfullmäktiges uppgift att behandla de initiativ som medlemmarna av stiftsfullmäktige, domkapitlet, kyrkoråden, gemensamma kyrkoråden och församlingsråden har tillställt stiftsfullmäktige. Sålunda föreskrivs det i denna punkt såväl om stiftsfullmäktiges uppgifter som om vilka förtroendevalda och organ i stiftet och församlingarna som har rätt att lägga fram initiativ för stiftsfullmäktige.

Det finns bestämmelser om möjligheten att väcka initiativ hos organ i kyrkan eller i församlingarna och de kyrkliga samfälligheterna både i kyrkolagen och i kyrkoordningen. Enligt 20 kap. 9 § i kyrkolagen har biskopsmötet, kyrkostyrelsen och stiftsfullmäktige rätt att göra framställningar till kyrkomötet, och kyrkomötesombuden rätt att lägga fram initiativ för kyrkomötet. Enligt 21 kap. 2 § i kyrkoordningen har biskopsmötets medlemmar, kyrkomötet, domkapitlet, kyrkostyrelsen, de verksamhetsorgan som kyrkomötet har tillsatt i anslutning till kyrkostyrelsen samt Kyrkans arbetsmarknadsverk initiativrätt vid biskopsmötet. I 8 kap. 4 § i kyrkoordningen föreskrivs om en kyrkofullmäktigemedlems initiativrätt på församlingsnivå och i 9 kap. 2 § om en kyrkorådsmedlems initiativrätt. Dessutom har en medlem av församlingen enligt 7 kap. 9 § i kyrkoordningen rätt att lägga fram initiativ i frågor som rör

församlingens eller den kyrkliga samfällighetens verksamhet och förvaltning för församlingen eller den kyrkliga samfälligheten.

1.2 Bedömning av nuläget

1.2.1. Medlemskap i kyrkan

Medlemskap i kyrka och församling är i första hand en teologisk och en andlig fråga. Där ingår även rättsliga och administrativa aspekter. Medlemskapet utgår främst från delaktighet i ordet och sakramenten samt i kyrkans förrättningar och verksamhet. Sådana icke-teologiska förutsättningar för medlemskap som gör att de teologiska och andliga grundprinciperna kanske inte uppfylls och leder till att folk behandlas olika när de ansöker om medlemskap i kyrkan är problematiska.

Kyrkan är till sitt väsen universal och ekumenisk, men medlemskap i kyrkan är också alltid medlemskap i ett konkret samfund i en lokal församling där man blir medlem genom dopets sakrament.

Ur dessa teologiska utgångspunkter som betonar likabehandling uppstår behov av att föreskriva om hur invandrare som saknar hemkommun har möjlighet att bli medlem i en församling. På basis av en förfrågan riktad till församlingarna blir varje år uppskattningsvis några tiotal invandrare inte döpta fastän de bett om att bli döpta. I några fall har utlänningar utan hemkommun blivit döpta trots att det enligt bestämmelserna inte har funnits förutsättningar för det. Detta har motiverats till exempel med pastorala orsaker, men med tanke på kyrkans statuter är det problematiskt.

1.2.2. Valsätt i kyrkoherdeval

Kyrkoherden är församlingens andliga och administrativa ledare. Kyrkoherden har helhetsansvaret för församlingen och har i uppgift att värna om kontakten till biskopen och domkapitlet. Till kyrkoherdens uppgifter hör förutom det andliga ledarskapet också i allt högre grad förvaltnings- och ledningsuppgifter, i synnerhet personalledning. Församlingarna är emellertid sinsemellan olika, till exempel när det gäller valdeltagande. Det rå-

dande valsättet som har långa anor fungerar fortfarande bra i många församlingar. När kyrkoherden väljs genom direkt val kan väljarna ändå ha svårt att bedöma de sökandes kompetens och förmåga att sköta administrativa uppgifter och ledarskap.

Domkapitlet kan utreda kandidaternas ledaregenskaper och kompetens när det gäller förvaltning och fästa vikt vid dessa när valförslaget görs upp. Domkapitlet kan om det så önskar använda sig av till exempel lämplighetsprövning. Domkapitlets möjligheter att påverka hur allmänna utnämningssprinciper beaktas i valet är dock begränsade. Församlingsmedlemmarna har i allmänhet inte en klar uppfattning om kyrkoherdens uppgifter, och det är inte möjligt att ge dem tillräcklig information om kandidaternas personliga egenskaper för en jämförelse. Uppgifter om personbedömningarna, som med stöd av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) är sekretessbelagda, kan inte offentliggöras. Uppgifterna kan användas som grund när de sökande uppställs på valförslag, men ordningen är inte bindande för de röstande församlingsmedlemmarna. De måste göra sitt val utgående från den information om och känsla för kandidaterna som de har möjlighet att få, bland annat vid högmässogudstjänster som kandidaterna förrättar och eventuella intervjuer. Med tanke på kyrkoherdens uppgifter ger dessa inte tillräckligt med information att basera valet på.

Valförfarandet vid kyrkoherdeval består av många faser och räcker länge. Den långa processen är tung och svår både för församlingen och för dem som söker tjänsten. Processen förlängs ytterligare av att det finns två möjligheter att söka ändring. Ett rättelseyrkande kan fördröja valet med flera månader och besvär kan fördröja valet med över ett år. Det långa valförfarandet kan också antas minska antalet beaktansvärda sökande.

Bestämmelserna om extra valkandidater har också upplevts som besvärliga och oändamålsenliga eftersom de gör valet av en extra kandidat ytterst svårt, rentav omöjligt. En extra kandidat kan bli vald om han eller hon får en tiondedel av församlingens hela röstetal och hälften av de avgivna rösterna. I större stadsförsamlingar stiger valdeltagandet mycket sällan över tio procent, vilket innebär

att en extra kandidat i praktiken nästan aldrig kan bli vald. I och med att församlingarna blir allt större blir det också svårare för en extra kandidat att bli vald i andra församlingar. Dessutom är det svårt för dem som röstar att förstå vilken den extra kandidatens ställning är i valet. En extra kandidat kan trots mångdubbelt röstetal förlora mot en sökande som uppställts på förslag, vilket församlingsmedlemmarna upplever som särskilt orättvist och odemokratiskt.

1.2.3. *Initiativrätt*

Stiftsfullmäktige är ett representativt organ. En församlingsmedlem har möjlighet att lägga fram ett ärende för stiftsfullmäktige genom en medlem av stiftsfullmäktige som företräder honom eller henne. Stiftsfullmäktige medlemmarna har dock ingen lagenlig skyldighet att lägga fram initiativ utgående från den typen av ärenden. Ett initiativ av en församlingsmedlem kan också nå stiftsfullmäktige genom medlemmens rätt att lägga fram initiativ för församlingen, om kyrkorådet, det gemensamma kyrkorådet eller församlingrådet beslutar att lägga fram ett initiativ för stiftsfullmäktige utgående från församlingsmedlemmens initiativ. Församlingens organ har också i regel fri prövningsrätt i fråga om de initiativ som de får.

Domkapitlet har självständig rätt att lägga fram initiativ för stiftsfullmäktige. Sålunda kan domkapitlets initiativ läggas fram för stiftsfullmäktige på domkapitlets eget initiativ eller på förslag av en underställd direktion, kommitté eller arbetsgrupp. Det finns heller inget hinder för att domkapitlet i sin egenskap av stiftets allmänna förvaltningsmyndighet lägger fram ett initiativ utgående från en medborgarskrivelse till domkapitlet. Någon lagenlig skyldighet därtill finns ändå inte.

Under åren 2005—2009 har det gjorts 26 framställningar från stiftsfullmäktige till kyrkomötet varav kyrkomötet låtit hälften det vill säga 13 framställningar förfalla. Enligt 14 § 3 mom. i grundlagen ska det allmänna främja den enskildes möjligheter att delta i samhällelig verksamhet och att påverka beslut som gäller honom eller henne själv. Redan i 2 § 2 mom. i grundlagen konstateras det

att till demokratin hör att den enskilde har rätt att ta del i och påverka samhällets och livsmiljöns utveckling. Rätten att lägga fram initiativ för stiftsfullmäktige är nära kopplad till både grundlagens principer och till idén om en folkkyrka. En svaghet i de gällande bestämmelserna är att kyrkans medlemmar inte har någon möjlighet att lägga fram ärenden direkt för stiftsfullmäktige.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

2.1 Medlemskap i kyrkan

I propositionen föreslås att kyrkolagens ändras så att en utlänning som flyttat till Finland men som saknar hemkommun kan upp-tas som medlem i kyrkan. Avsikten är att säkra att kyrkans primära uppgift fullgörs när det gäller utlänningar som bor i Finland och att stärka en positiv religionsfrihet. Ett mål är också att göra bestämmelserna om medlemskap i kyrkan tydligare.

En utlänning bosatt i Finland ska ha möjlighet att bli medlem i kyrkan oberoende av under vilka förutsättningar och i vilket skede han eller hon får en hemkommun i Finland i enlighet med lagen om hemkommun. En förutsättning för medlemskapet är att personen deltagit i församlingens verksamhet under minst tre månader. Minimitiden behövs för att personen ska ha möjlighet att bekanta sig med församlingen och vid behov få dopundervisning.

Enligt förslaget tillhör en utlänning utan hemkommun den församling inom vars område han eller hon bor. Om en medlem som saknar hemkommun flyttar till en annan församlings område, är det i regel medlemmens skyldighet att själv meddela detta till sin församling, så att ändringen kan införas i medlemsregistret.

En medlem som saknar hemkommun garanteras så långt det är möjligt samma rättigheter och skyldigheter som kyrkans övriga medlemmar. Han eller hon har ändå inte rösträtt i kyrkliga val, är inte valbar i församlingsval och är inte skyldig att betala kyrkoskatt.

2.2 Valsätt i kyrkoherdeval

Avsikten med propositionen är att ändra processen för kyrkoherdevalet så att det skapas förutsättningar att välja den bästa möjliga kandidaten till denna krävande uppgift som i allt högre grad innebär personalledning. Ett mål är också att förkorta och förenkla valför-farandet.

Det föreslås att bestämmelserna i kyrkolan-gen om val av kyrkoherde ändras så att det finns två alternativa valsätt varav försam-lingen kan välja det som är mest ändamålsen-ligt för den. Församlingarna är sinsemellan väldigt olika bland annat vad gäller valdelta-gande, och samma valsätt passar inte alla för-samlingar lika bra. Med hjälp av två alterna-tiva valsätt kan man bättre ta församlingarnas varierande behov i beaktande och överväga vad som är bäst för församlingen.

Det gällande direkta valsättet föreslås vara det primära valsättet och det nya indirekta valsättet det sekundära. På församlingens be-gäran kan domkapitlet besluta att övergå till det sekundära valsättet och då förrättas valet av kyrkofullmäktige eller av församlingsrå-det i sådana församlingar som ingår i en kyrklig samfällighet.

Enligt förslaget ska det nuvarande direkta valsättet utvecklas så att man kan överklaga valförslaget först efter det att valet förrättats, som en del av det ändringssökande som gäll-er valresultatet. Genom att det separata änd-ringssökandet gällande valförslaget avskaffas blir valprocessen kortare och ändringssökan-det enklare, vilket innebär en betydande för-del både för församlingen och för den som söker tjänsten. Enligt förslaget stryks därtill bestämmelserna om extra valkandidater.

2.3 Initiativrätt

Ett syfte med propositionen är att ge kyr-kans medlemmar ökat inflytande när det gäl-ler förvaltningen och verksamheten i stiftet och församlingarna. Församlingsmedlem-marnas rätt att lägga fram initiativ för stifts-fullmäktige är en påverkansmöjlighet som kompletterar den representativa demokratin. Det är en möjlighet för församlingsmedlem-marna att direkt påverka beslutsfattandet på

stiftsnivå och få sina initiativ behandlade till och med av kyrkomötet.

I propositionen föreslås att 17 b kap. 1 mom. 5 punkten ändras så att i den föreskrivs att stiftsfullmäktiges uppgift är att behandla initiativ som tillställts stiftsfullmäktige. Om initiativrätten föreskrivs huvudsakligen i en ny 4 a § i det kapitlet. Enligt förslaget ska den grupp som har initiativrätt utökas så att minst tio medlemmar med rösträtt i församlingsval i en församling som hör till stiftet ska ha initiativrätt.

Angående innehållet i ett initiativ införs inga begränsningar. Stiftsfullmäktige kan naturligtvis endast behandla initiativ som ingår i deras befogenheter och uppgifter.

För att stiftsfullmäktige ska ha skyldighet att behandla ett medlemsinitiativ ska initiativet ha föreskrivet antal undertecknare som uppfyller angivna villkor. Vid behov ska domkapitlet, vars uppgift det är att bereda de ärenden som stiftsfullmäktige ska behandla, ha möjlighet att kontrollera initiativundertecknarnas medlemskap i församlingar som hör till stiftet.

Enligt 16 kapitel 2 § 3 mom. i kyrkolagen får domkapitlet använda uppgifterna i medlemsregistret i uppgifter som hänför sig till kyrkliga val, rösträtt och valbarhet, tillsättande av tjänster och prästvigning. Enligt förslaget ändras bestämmelsen så att domkapitlet har rätt att använda uppgifterna i medlemsregistret för att sköta de uppgifter som föreskrivs i kyrkolagen eller med stöd av den.

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Ekonomiska konsekvenser

Antalet utländska medlemmar utan hemkommun kommer uppskattningsvis att vara relativt lågt, och således är inga betydande kostnader att vänta för församlingarna. För att göra de ändringar som krävs i kyrkans gemensamma medlemsdatasystem uppstår uppskattningsvis kostnader motsvarande ca 50 dagsverken.

Att förrätta kyrkoherdeval genom indirekt val minskar kostnaderna. De nuvarande kostnaderna för anordnande av kyrkoherdeval är enligt uppgifter från församlingarna 3 000—30 000 euro per val. I de lägsta kostnaderna

har personalkostnaderna inte beaktats. Sannolikt kommer det indirekta valsättet att användas i de största församlingarna. Ur hela kyrkans perspektiv är inbesparingarna obetydliga. Utvidgandet av initiativrätten i enlighet med förslaget beräknas inte ha betydande ekonomiska konsekvenser och kräver inte ökade personalresurser vid de myndigheter som bereder och behandlar ärendena.

3.2 Konsekvenser för myndigheterna

Enligt 4 § 3 mom. i religionsfrihetslagen ska en persons inträde i kyrkan meddelas magistraten. I befolkningsdatasystemet registreras dock medlemskap i religionssamfund på basis av hemkommun, det vill säga personens stadigvarande bostad.

Medlemskap i en församling är inte enligt lagen en tillräcklig grund för att registrera uppgifter om utländska personer som vistas tillfälligt i Finland i befolkningsdatasystemet. Detta innebär att dessa personer inte får en personbeteckning och att magistraten inte behandlar uppgifter om medlemskap i en församling. Förslaget avser inte att utvidga eller ändra den nuvarande praxisen för hur uppgifter om medlemskap i religionssamfund införs i befolkningsdatasystemet.

Den tekniska anslutning till befolkningsdatasystemet som kyrkan använder är konstruerad så att det inte är möjligt att anmäla medlemskap för utlänningar utan hemkommun i Finland. Uppgifterna om medlemmar som saknar hemkommun baserar sig således huvudsakligen på att den som blir medlem i kyrkan själv meddelar det.

Församlingen eller församlingarnas centralregister ska regelbundet i befolkningsdatasystemet kontrollera om en person som blivit medlem av kyrkan utan att ha hemkommun senare har fått hemkommun i enlighet med lagen om hemkommun och registrerats i befolkningsdatasystemet, eftersom informationen inte förmedlas automatiskt. Kontrollen ska åtminstone göras innan en vallängd upprättas samt årligen före årsskiftet för att förändringar när det gäller rösträtt och skyldighet att betala kyrkoskatt ska upptäckas.

Förslaget att utvidga initiativrätten kan i någon mån öka domkapitlens beredande uppgifter, men någon betydande ökning av

domkapitlets uppgifter är inte att vänta. Utvidgningen av initiativrätten i enlighet med förslaget kan i någon mån öka antalet framställningar från stiftsfullmäktige vid kyrkomötet.

3.3 Samhälleliga konsekvenser

Genom den föreslagna ändringen av förutsättningarna för medlemskap i kyrkan förverkligas religionsfriheten, som garanteras i grundlagens 11 §, bättre för utlänningar som är bosatta i Finland. Förslaget gör det möjligt för utlänningar att bli medlemmar i kyrkan under mer jämlika förutsättningar, till exempel om man jämför med de registrerade religionssamfundet i Finland.

Med tanke på integrationen av invandrare är det viktigt att kyrkan på ett mera mångsidigt sätt kan vara ett samfund som främjar och stöder integration. Propositionen har lik-

nande mål som lagen om främjande av integration (1386/2010).

Genom ändringen i initiativrätten kompletteras församlingsmedlemmarnas möjligheter att inverka på kyrkans och församlingarnas verksamhet och förvaltning. Då initiativrätten kopplas till rösträttsåldern i församlingsval främjas samtidigt de ungas möjligheter till aktivt församlingsmedlemskap och upplevelser av gemenskap och gemensamt ansvar.

4 Beredningen av propositionen

I propositionen sammanfogas tre framställningar av kyrkomötet. Propositionen stämmer överens med kyrkomötets förslag. Framställningarna bereddes i kyrkostyrelsen inför kyrkomötet. Propositionen har färdigställts vid undervisnings- och kulturministeriet.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1 kap. **Kyrkans bekännelse, uppgift och medlemmar**

3 §. Medlemmar. Det föreslås att 3 mom. ändras så att det innehåller bestämmelser om finska medborgares och utlänningars möjlighet att bli medlemmar i kyrkan. En utlänning kan bli medlem i kyrkan på samma sätt som en finsk medborgare om han eller hon har hemkommun i Finland i enlighet med lagen om hemkommun. Bestämmelsen klargör den rådande situationen.

Nytt i momentet är att en utlänning bosatt i Finland som saknar hemkommun kan bli medlem i kyrkan när han eller hon deltagit i församlingens verksamhet under tre månader. Under denna period kan personen visa sitt engagemang i det religiösa samfundet och sin avsikt att stanna i landet en längre tid. Han eller hon har möjlighet att bekanta sig med församlingen och dess verksamhet och vid behov få dopundervisning.

Man kan bekanta sig med församlingen och visa sitt engagemang på många olika sätt. I praktiken räknas tremånadersperioden i regel från den dag personen kontaktar församlingens kyrkoherde i syfte att bli medlem i kyrkan. Om personen redan tidigare aktivt deltagit i till exempel församlingens studentverksamhet, kan detta från fall till fall beaktas vid fastställandet av tidsfristen. När kyrkoherden fattar beslut om upptagande som medlem ska han eller hon från fall till fall överväga huruvida villkoret om deltagande i församlingens verksamhet uppfyllts. Övervägandet måste utgå från likabehandling.

En person som vistas lagligt mer än tre månader i Finland ska ha uppehållstillstånd eller på något annat sätt varit tvungen att registrera sin vistelse i Finland och då kan hans eller hennes personuppgifter kontrolleras till exempel i ett tillfälligt uppehållstillstånd eller motsvarande dokument.

Enligt förslaget fogas ett nytt 4 mom. till paragrafen och till det flyttas den bestämmelse som nu finns i 3 mom. om att en person som blir medlem i kyrkan inte samtidigt kan

vara medlem av ett annat religionssamfund. Med annat religionssamfund avses här inte ett sådant religionssamfund med vilket kyrkomötet har godkänt ett avtal om ömsesidiga förutsättningar för medlemskap. Den nu gällande bestämmelsen i 3 mom. att en medlem av kyrkan som inträder som medlem i något annat religionssamfund anses ha utträtt ur kyrkan flyttas till den föreslagna 4 §.

4 §. Upphörande av medlemskap. I paragrafen regleras samlat de situationer när förutsättningarna för medlemskap i kyrkan inte mera uppfylls och medlemskapet upphör. Medlemskapet upphör när en medlem skriver ut sig ur kyrkan eller blir medlem av ett annat religionssamfund, såvida det inte är fråga om ett sådant religionssamfund med vilket kyrkomötet har godkänt ett avtal om ömsesidiga förutsättningar för medlemskap. Detta regleras nu i 3 § 3 mom.

Medlemskapet upphör också om personen inte längre har hemkommun eller folkbokföringskommun i Finland. Bestämmelsen orsakar inga ändringar i gällande praxis. Om en finsk medborgare som är permanent bosatt utomlands förlorar sitt finska medborgarskap mister han eller hon också sin hemkommun eller folkbokföringskommun i Finland. I detta fall upphör hans eller hennes medlemskap i kyrkan. Eftersom inställningen till dubbelt medborgarskap inte är lika avvisande som tidigare är dessa situationer allt ovanligare. Om en utlänning som är medlem av kyrkan flyttar från Finland förlorar han eller hon sin hemkommun i Finland och som utlänning får han eller hon inte en folkbokföringskommun i Finland i stället. Således upphör en utlänningens medlemskap i kyrkan om han eller hon varaktigt flyttar från Finland. Även för en utländsk medlem som saknar hemkommun upphör medlemskapet om han eller hon varaktigt flyttar från Finland.

3 kap. **Kyrkans administrativa och språkliga indelning**

2 §. Församlingen och dess medlemmar. Till 2 mom. fogas enligt förslaget ett omnämmande av folkbokföringskommun. I la-

gen om hemkommun föreskrivs om finska medborgares hemkommun och folkbokföringskommun. Utländska medborgare kan endast ha en hemkommun, så som avses i lagen om hemkommun, men inte en folkbokföringskommun. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar den gällande etablerade tolkningen att församlingen för en finsk medborgare som är permanent bosatt utomlands fastställs enligt personens folkbokföringskommun. I momentet föreskrivs också att en utländsk medlem av kyrkan som är bosatt i Finland men saknar hemkommun är medlem i den församling inom vars område han eller hon är bosatt.

8 kap. **Kyrkoherdeval och församlingsval**

1 §. Kyrkoherdeval. Enligt förslaget ändras paragrafen så att i den föreskrivs om två valsätt vid kyrkoherdeval, vilka benämns direkt kyrkoherdeval och indirekt kyrkoherdeval.

Enligt 1 mom. väljs kyrkoherde i första hand genom direkt val där alla röstberättigade församlingsmedlemmar väljer kyrkoherde genom att rösta.

Enligt 2 mom. kan domkapitlet dock på begäran av församlingens kyrkofullmäktige eller församlingrådet besluta att kyrkoherden väljs genom indirekt val som förrättas av kyrkofullmäktige eller av församlingrådet i en församling som ingår i en kyrklig samfällighet.

Enligt 3 mom. kan domkapitlet fatta beslut om att övergå till indirekt val när det gäller en för flera församlingar gemensam kyrkoherdetjänst, om någon av församlingarna begär det.

Enligt 4 mom. ska beslutet om valsätt fattas innan kyrkoherdetjänsten ledigförklaras. Sålunda ska domkapitlet alltid innan en tjänst ledigförklaras ge församlingen möjlighet att framföra sin åsikt i frågan i enlighet med förvaltningslagen (434/2003).

Ett kommande kyrkoherdeval i församlingen kan betraktas som ett sådant ärende som församlingen i enlighet med 7 kap. 9 § 2 mom. i kyrkoordningen ska ge sina medlemmar tillräcklig information om. Genom informationen om kommande kyrkoherdeval

påminns även församlingsmedlemmarna om sin rätt att lägga fram initiativ om förrättande av indirekt val i församlingen. En församlingsmedlems initiativ beaktas antingen i kyrkorådet, när rådet bereder ärendet för beslut i kyrkofullmäktige, eller i församlingrådet. Eftersom behörigheten att begära indirekt val tillfaller kyrkofullmäktige ska kyrkorådet överlämna ärendet till kyrkofullmäktige för avgörande även om det inte förordar begäran. På motsvarande sätt har också församlingens förtroendevalda rätt att lägga fram initiativ om förrättande av indirekt kyrkoherdeval.

Enligt förslaget stryks bestämmelserna om extra valkandidat i paragrafen.

3 §. Rösträtt. Enligt förslaget ändras paragrafen som gäller rösträtt i sin helhet. I 1 mom. föreskrivs om rösträtt i församlingsval och om utövandet av rösträtten. Rösträtten begränsas på basis av ålder och anteckning om hemkommun i befolkningsdatasystemet. Åldersgränsen för rösträtt hålls oförändrad. Personens hemkommun och bostad där bestämmer var personen har rösträtt. Rösträtten utövas i enlighet med gällande bestämmelser i den församling i vilken den röstberättigade har antecknats som medlem senast den 15 augusti valåret. Vallängden upprättas utgående från uppgifterna om de röstberättigade i medlemsregistret. Adressuppgifterna och uppgifterna om bostadsort i medlemsregistret uppdateras via befolkningsdatasystemet.

Enligt gällande bestämmelser har de församlingsmedlemmar som har antecknats som närvarande medlemmar rösträtt, dvs. de medlemmar som har hemkommun i Finland. Det kan även finnas frånvarande medlemmar i församlingen, dvs. personer som endast har folkbokföringskommun i Finland och därmed inte har rösträtt. Förslaget innebär inga ändringar på denna punkt. Att binda rösträtten till hemkommunen innebär dock att en utländsk medlem utan hemkommun inte har rösträtt. Detta är motiverat eftersom det inte går att uppdatera uppgifterna om bostad via befolkningsdatasystemet för en medlem som saknar hemkommun. Vid upprättandet av vallängden kan då inte med säkerhet fastställas i vilken församling personen skulle ha rösträtt, eller ens om personen fortfarande bor i Finland.

Vid församlingsval som förrättas på nytt på grund av besvär, vid undantagsval i församlingen och vid direkt kyrkoherdeval utövas rösträtten i den församling i vilken den röstberättigade antecknats som medlem senast 70 dagar före den första valdagen. På denna punkt föreslås inga ändringar.

Valbarheten i församlingsval fastställs med stöd av 7 kap. 3 § 1 mom. i kyrkolagen enligt rösträtten i församlingsval.

I det föreslagna 2 mom. föreskrivs om rösträtt i direkt kyrkoherdeval. Som i nuläget har de medlemmar i kyrkan rösträtt som senast den första valdagen fyller 18 år, som har hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun och som antecknats som medlem i församlingen senast 70 dagar före den första valdagen.

Enligt förslaget föreskrivs i 3 mom. att alla röstberättigade har lika rösträtt. Lika rösträtt innebär att varje röstberättigad persons röst är lika värd. I momentet hänvisas dessutom till valordningen för kyrkan, där upprättandet av vallängden, förrättandet av val och resultaträkningen regleras närmare.

16 kap. **Kyrkböckerna och församlingens arkiv**

2 §. Kyrkböckernas användningsändamål. Enligt förslaget ändras 3 mom. så att de olika uppgifter som domkapitlet får använda kyrkans gemensamma medlemsregister för inte längre räknas upp i bestämmelsen. Rätten att använda medlemsregistret kopplas till skötseln av de uppgifter som föreskrivs i kyrkolagen eller med stöd av den. Personuppgiftslagens (523/1999) allmänna principer för hur personuppgifter ska behandlas, såsom akt-samhetsplikt och ändamålsbundenhet, gäller även domkapitlet när det behandlar uppgifter i kyrkans gemensamma medlemsdatasystem.

Domkapitlet använder även framöver uppgifterna i medlemsregistret huvudsakligen i samband med uppgifter i anslutning till kyrkliga val. Vid behov kontrolleras rösträtten och valbarheten vid ärkebiskops- och biskopsval, val av medlemmar till stiftsfullmäktige och ombud till kyrkomötet samt vid val av kontraktsprostar och prästassessorer. Domkapitlet behöver uppgifter även för att

kontrollera förutsättningarna för prästvigning och valbarhet till präst- eller kantorstjänster.

Domkapitlets uppgift är enligt 19 kap. 1 § 5 punkten i kyrkoordningen att bereda ärenden för stiftsfullmäktige. När domkapitlet bereder medlemsinitiativ för stiftsfullmäktige ska det således vid behov även ha möjlighet att kontrollera att initiativundertecknarna uppfyller föreskrivna förutsättningar. Det är närmast fråga om möjligheten att till exempel kontrollera om en person är församlingsmedlem på basis av födelsedatum.

17 b kap. **Stiftsfullmäktige**

1 §. Uppgifter. Det föreslås att 1 mom. 5 punkten ändras så att där föreskrivs att en av stiftsfullmäktiges uppgifter är att behandla initiativ som tillställts stiftsfullmäktige. Bestämmelser om initiativrätten, dvs. om vilka som har rätt att lägga fram initiativ för stiftsfullmäktige, finns i den föreslagna 4 a §.

Stiftsfullmäktige har skyldighet att behandla initiativ som tillställts den. Initiativet ska naturligtvis höra till stiftsfullmäktiges behörighet och uppgiftsområde. Stiftsfullmäktige har prövningsrätt när det gäller att godkänna ett initiativ eller göra eventuella ändringar i det, hur initiativet beaktas i stiftets verksamhet eller stiftsförvaltningen och om det förs vidare till kyrkomötet.

I bestämmelsen ställs inga tidsfrister upp för behandlingen av initiativ. Stiftsfullmäktige har dock enligt 17 b kap. 5 § i kyrkolagen möjlighet att i sin arbetsordning bestämma om behandlingen av initiativ.

4 a §. Initiativrätt. I 1 mom. ingår en bestämmelse om vilka som har rätt att lägga fram initiativ för stiftsfullmäktige. Det föreslås att även minst tio medlemmar som är röstberättigade i församlingsval i en församling som hör till stiftet ska ha initiativrätt. Möjligheten att lägga fram ett medlemsinitiativ knyts till medlemskapet i en församling som hör till stiftet och till rösträttsåldern i församlingsval. Sålunda kan initiativ under-tecknas av församlingsmedlemmar som vid under-tecknandet har fyllt 16 år. Det föreslagna antalet under-tecknare ställer krav på att initiativet har ett tillräckligt stöd inom stiftet.

Innehållsmässigt begränsas initiativrätten inte. Stiftsfullmäktiges uppgift är att stödja

och främja att kyrkans uppgift i stiftet och dess församlingar fullföljs. Initiativrätten täcker till exempel initiativ som gäller utveckling av stiftets eller församlingarnas förvaltning, ekonomi eller verksamhet. Initiativ kan även gälla ändring av gällande kyrklig lagstiftning varvid det är stiftsfullmäktiges uppgift att bedöma om initiativet ska föras vidare till kyrkomötet som en stiftsfullmäktigeframställning.

I 2 mom. föreskrivs om initiativets formkrav. Krav att initiativet ska undertecknas förutsätter att initiativet framläggs skriftligen. Muntligt framläggande av initiativ är inte möjligt på grund av underskriftsplikten. Genom sin egenhändiga underskrift försäkras initiativtagaren även att uppgifterna är korrekta samt att han eller hon har rätt att vara initiativtagare. Av denna anledning är inte heller initiativ på Internet, som medborgaradresser, möjliga.

För att stiftsfullmäktige ska ha skyldighet att behandla medlemsinitiativ ska ett tillräckligt antal medlemmar i kyrkan som uppfyller föreskrivna villkor stå bakom initiativet. För att säkerställa detta förutsätts att undertecknarnas namn, födelsedatum och uppgifter om församlingsmedlemskap tydligt framgår av initiativet. Med hjälp av dessa uppgifter har domkapitlet möjlighet att vid behov kontrollera att initiativet uppfyller de föreskrivna formkraven.

För att initiativet ska behandlas ska det också framgå vem som är avsändare och hans eller hennes kontaktuppgifter. Med avsändare avses den person som lämnar in handlingen till domkapitlet. Kontaktuppgifter avser postadress eller annan adress till vilken tillkännagivanden eller andra meddelanden som gäller initiativet ska riktas.

19 kap. Domkapitlet

4 §. Beslutförhet. I paragrafen föreskrivs om domkapitlets beslutförhet. Det föreslås att ett onödigt ord stryks i det inledande stycket i 2 mom. och att 1 punkten upphävs som onödig eftersom det föreslås att möjligheten att söka ändring i valförslaget slopas. Därtill ändras språkdräkten i 3 mom.

24 kap. Underställning och ändrings-sökande

3 §. Rättelseyrkande. I paragrafen föreskrivs det om i fråga om vilka beslut man kan framställa rättelseyrkande. Enligt förslaget stryks valförslag för kyrkoherdeval i 1 mom. 4 punkten. Uttrycket kyrkoherdeval i 1 mom. 6 punkten ändras enligt förslaget till direkt kyrkoherdeval.

7 §. Rätt att framställa rättelseyrkande och besvärsmöjlighet i fråga om vallängd. Uttrycket kyrkoherdeval i paragrafens 1 mom. ändras enligt förslaget till direkt kyrkoherdeval. Dessutom görs enligt förslaget en språklig rättelse som inte påverkar sakinnehållet.

11 §. Delgivning. I 2 mom. föreskrivs om när en församlingsmedlem anses ha fått del av ett beslut. Delfåendet sker när protokollet eller underställnings- eller besvärsmyndighetens beslut har offentliggjorts. Denna bestämmelse gäller även beslut om resultatet av ett direkt kyrkoherdeval, vilket också ska kungöras på församlingens anslagstavla.

Kungörandet av kyrkoherdevalens resultat har förlorat sin betydelse som delgivningssätt eftersom det inte har förkortat tiden för sökande av ändring i och med att de på förslag uppställda kandidaternas tid för sökande av ändring börjar löpa från den personliga delgivningen i enlighet med paragrafens 1 mom. Därför föreslås det att slutet av bestämmelsen, som gäller separat delgivningssätt för valresultat, stryks.

14 §. Begränsning av rätten att yrka rättelse och att anföra besvär. I paragrafen föreskrivs om förbud mot att yrka rättelse och anföra besvär. Till 1 mom. 4 punkten fogas enligt förslaget besvärsförbud i fråga om beslut som gäller domkapitlets val av valsätt vid kyrkoherdeval. Bestämmelser om beslut om valsätt finns i 8 kap. 1 § 2 mom. och när det gäller val av gemensam kyrkoherde i den paragrafens 4 mom.

I punkten föreslås också ett tillägg om besvärsförbud i fråga om domkapitlets beslut att för högst ett år i sänder låta bli att ledigförklara en kyrkoherde- eller kaplanstjänst i enlighet med 6 kap. 14 § 2 mom. i kyrkoordningen, att utfärda tjänsteförordnande för den enda sökande eller beslut att tjänsten inte tillsätts enligt 6 kap. 17 § 2 mom. i kyrkoordningen eller att av särskilda skäl befria en valkandidat från att förrätta gudstjänsten enligt 6 kap. 22 § 3 mom. i kyrkoordningen. I

bestämmelsen görs även en teknisk ändring på grund av att bestämmelsen om att stryka en kandidat från valförslaget flyttas från kyrkoordningens 6 kap. 21 § 1 mom. till 24 § 1 mom. Uttrycket kyrkoherdeval i 1 mom. 6 punkten ändras enligt förslaget till direkt kyrkoherdeval.

Det föreslås att till paragrafen fogas ett nytt 4 mom., enligt vilket ändring inte får sökas särskilt i ett valförslag för direkt kyrkoherdeval som det föreskrivs om i 6 kap. 20 § 1 mom. i kyrkoordningen. Trots att man inte längre särskilt kan yrka rättelse eller anföra besvär i fråga om domkapitlets valförslag är det möjligt att överklaga valresultatet också på den grund att man anser valförslaget vara lagstridigt.

15 §. Rättelse av valresultat. I paragrafen föreskrivs om förfarandet i det fall att man vid ett val handlat lagstridigt eller felaktigt. Enligt förslaget ändras uttrycket kyrkoherdeval till direkt kyrkoherdeval. Det görs också språkliga korrigeringar som inte påverkar sakinnehållet.

25 kap. Kompletterande stadganden

10 §. Lika röstetal. I paragrafen föreskrivs om förfarandet när rösterna vid omröstning eller val faller lika. Enligt förslaget delas paragrafens 1 mom. i två moment, varvid paragrafens nuvarande 2 mom. blir 3 mom. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om omröstning. Ingen ändring i sakinnehållet föreslås där.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om val. Där föreslås att indirekt kyrkoherdeval läggs till utöver val av kaplan och ordinarie lektor. På så vis kan man i kyrkoordningen bestämma att domkapitlet ska utnämna en av de sökande till tjänsten som fått de flesta rösterna om rösterna faller lika också i indirekt kyrkoherdeval. I kyrkoordningen bestäms att domkapitlet avgör valet bara om rösterna faller lika i den avgörande valomgången i kyrkoherdevalet.

2 Närmare bestämmelser

I samband med det lagförslag i denna proposition som gäller valsättet vid kyrkoherdeval beslutade kyrkomötet ändra de närmare bestämmelser om kyrkoherdeval som finns i kyrkoordningen och valordningen för kyrkan. Enligt kyrkomötets beslut träder ändringarna i kyrkoordningen och valordningen för kyrkan i kraft samma dag som den lag som föreslås i denna proposition.

3 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft 1 januari 2014. Innan lagen träder i kraft görs de nödvändiga ändringarna i kyrkans gemensamma medlemsregister. Av denna anledning föreslås en bestämmelse om att sådana åtgärder som krävs för verkställigheten av lagen får vidtas redan innan lagen träder i kraft.

Dessutom föreslås en bestämmelse om att lagen ska tillämpas endast på tillsättandet av sådana tjänster som ledigförklarats efter lagens ikraftträdande.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Syftet med den ändring som gäller medlemskap i en församling för utlänningar som saknar hemkommun är att trygga religionsfriheten för utlänningar bosatta i Finland på det sätt som avses i 11 § i grundlagen och i religionsfrihetslagen. Enligt 3 § 4 mom. i religionsfrihetslagen har ett registrerat religionssamfund rätt att själv bestämma eller föreskriva om förutsättningarna för medlemskap i samfundet.

En utlänning som har hemkommun i Finland kan bli medlem i kyrkan under samma förutsättningar som en finsk medborgare. Enligt förslaget kan en utlänning som är bosatt i Finland med saknar hemkommun bli medlem i kyrkan efter det att han eller hon deltagit i församlingens verksamhet i minst tre månader. Den utsatta tidsperioden är motiverad eftersom medlemskap i kyrkan innebär tillhörighet till ett trossamfund.

Enligt förslaget ska en medlem i kyrkan som saknar hemkommun så långt det är möjligt garanteras samma rättigheter som kyr-

kans övriga medlemmar. På denna punkt har förslaget bedömts utgående från grundlagens bestämmelser om likabehandling och diskrimineringsförbud. I enlighet med den föreslagna 3 § i 8 kap. i kyrkolagen förutsätter rösträtt i församlingsval och direkt kyrkoherdeval dock att medlemmen har hemkommun i Finland. På denna punkt motsvarar förslaget 26 § i kommunallagen (365/1995), där det föreskrivs att rösträtten bestäms utgående från uppgift om hemkommun i befolkningsdatasystemet. Vid församlingsval och direkt kyrkoherdeval upprättas vallängden utgående från kyrkans gemensamma medlemsregister, där medlemmarnas adressuppgifter och därmed uppgiften om församlingstillhörighet uppdateras via befolkningsdatasystemet. För en utländsk medlem av kyrkan utan hemkommun bestäms församlingen enligt boningsorten. Eftersom man inte kan uppdatera uppgifterna om boningsort för personer utan hemkommun via befolkningsdatasystemet kan man inte med säkerhet fastställa om personen är medlem i församlingen och därmed röstberättigad när vallängden upprättas. Därför är det motiverat att rättigheterna för en medlem utan hemkommun avviker från övriga medlemmars rättigheter på denna punkt.

I 16 kap. 2 § 3 mom. i lagförslaget ges stiftens domkapitel rätt att behandla medlemsuppgifter i kyrkans gemensamma medlemsdatasystem för att sköta uppgifter om vilka det föreskrivs eller bestäms i kyrkolagen eller med stöd av den. Bestämmelsen hänger samman med skyddet av personuppgifter i grundlagen. När domkapitlet använder medlemsuppgifterna är det bundet av kyrkolagens bestämmelser men även av personuppgiftslagen. Sålunda inskränker sig behandlingen av medlemsuppgifterna endast till skötseln av domkapitlets uppgifter vilket främst innebär kontroll av att personuppgifter är korrekta.

Genom förslaget om rätt att lägga fram initiativ för stiftsfullmäktige kompletteras kyrkans medlemmars möjligheter att påverka beslutsfattandet i stiftet och i kyrkan. Genom

bestämmelsen främjas individens möjlighet att delta i samhällelig verksamhet och påverka beslutsfattande som rör honom eller henne själv och genom den kyrkliga kulturmiljön beslutsfattande som rör livsmiljön.

Enligt förslaget görs vissa kompletteringar i bestämmelserna om begränsning av rätten att yrka rättelse och anföra besvär i 24 kap. 14 § i kyrkolagen. Besvärsförbudet utvidgas till att innefatta domkapitlets beslut om val av valsätt vid kyrkoherdeval. Eftersom syftet vid både direkt och indirekt kyrkoherdeval är att utse den bästa möjliga kandidaten till tjänsten som kyrkoherde kan valsättet i sig inte anses ha betydelse för resultatet. Eftersom beslutet om valsätt fattas innan ansökningsförfarandet inleds äventyrar det inte potentiella sökandes rättsskydd. Med tanke på förvaltningens effektivitet är det därmed motiverat att besvär inte får anföras över beslut om val av valsätt.

Besvärsförbudet ska också omfatta vissa andra av domkapitlets beslut som rör valförfarandet vid kyrkoherdeval. Dessa räknas upp i detaljmotiveringen till 24 kap. 14 §. Dessa beslut är i sak jämställda med de beslut som man redan nu enligt den paragrafen inte får söka ändring i och det finns inte behov av rättsskydd i anslutning till dem.

Enligt förslaget får man inte särskilt söka ändring i valförslaget för direkt kyrkoherdeval. Man kan dock anföra besvär över valets slutresultat också på den grund att man anser att valförslaget är lagstridigt.

I övrigt förblir begränsningarna av rätten att söka ändring oförändrade. Grundlagsutskottet har funnit att de gällande besvärsförbuden inte står i strid med grundlagen (GrUU 20/2003 rd).

Lagförslaget kan inte anses inkludera bestämmelser som strider mot grundlagen, varför det kan behandlas i normal lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***Lag****om ändring av kyrkolagen**

På förslag av kyrkomötet och i enlighet med riksdagens beslut *ändras* i kyrkolagen (1054/1993) 1 kap. 3 § 3 mom., 3 kap. 2 § 2 mom., 8 kap. 1 och 3 §, 16 kap. 2 § 3 mom., 17 b kap. 1 § 1 mom. 5 punkten, 19 kap. 4 § 2 och 3 mom., 24 kap. 3 § 1 mom. 4 och 6 punkten, 7 § 1 mom., 11 § 2 mom., 14 § 1 mom. 4 och 6 punkten och 15 § samt 25 kap. 10 §,

sådana de lyder, 1 kap. 3 § 3 mom. i lag 587/2006, 3 kap. 2 § 2 mom. i lag 619/1998, 8 kap. 1 § i lagarna 1691/1995 och 236/2006, 8 kap. 3 § i lagarna 236/2006 och 689/2008, 16 kap. 2 § 3 mom. i lag 787/2010, 17 b kap. 1 § 1 mom. 5 punkten och 19 kap. 4 § 3 mom. i lag 1274/2003, 19 kap. 4 § 2 mom. delvis ändrat i lagarna 1274/2003 och 236/2006, 24 kap. 3 § 1 mom. 4 punkten, 11 § 2 mom. och 14 § 1 mom. 4 och 6 punkten i lag 1008/2012, 24 kap. 3 § 1 mom. 6 punkten, 7 § 1 mom. och 15 § i lag 236/2006 samt 25 kap. 10 § delvis ändrad i lag 1008/2012, samt

fogas till 1 kap. 3 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1279/2003 och 587/2006, ett nytt 4 mom. och till kapitlet en ny 4 §, till 17 b kap. en ny 4 a §, till 24 kap. 14 §, sådan den lyder i lagarna 1274/2003 och 1008/2012, ett nytt 4 mom. som följer:

1 kap.

4 §

Kyrkans bekännelse, uppgift och medlemmar*Medlemskapets upphörande*

3 §

Medlemmar

Medlemskapet i kyrkan upphör när

- 1) medlemmen utträder ur kyrkan,
- 2) medlemmen inträder som medlem i något annat religionssamfund,
- 3) medlemmen inte längre har hemkommun eller folkbokföringskommun i Finland,
- 4) en utländsk medlem utan hemkommun inte längre bor i Finland.

3 kap.

Kyrkans administrativa och språkliga indelning

2 §

Församlingen och dess medlemmar

Finska medborgare och utlänningar som har hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun (201/1994), kan inträda som medlemmar i kyrkan. En utlänning som bor i Finland men saknar hemkommun kan inträda som medlem i kyrkan, om han eller hon har deltagit i församlingens verksamhet under tre månader.

Den som inträder som medlem i kyrkan kan inte samtidigt vara medlem av något annat religionssamfund. Med annat religionssamfund avses i detta kapitel inte ett sådant religionssamfund med vilket kyrkomötet har godkänt ett avtal om ömsesidiga förutsättningar för medlemskap.

Varje medlem av kyrkan är medlem av den församling på vars område han eller hon har hemkommun och bostad där eller folkbokfö-

ringskommun enligt lagen om hemkommun. En sådan utländsk medlem av kyrkan som saknar hemkommun är medlem av den församling på vars område han eller hon bor. Kyrkostyrelsen kan dock meddela föreskrifter om när en medlem av kyrkan kan vara medlem av någon annan församling inom sin egen hemkommun.

8 kap.

Kyrkoherdeval och församlingsval

1 §

Kyrkoherdeval

Församlingens kyrkoherde väljs av församlingens röstberättigade medlemmar (*direkt kyrkoherdeval*).

På begäran av kyrkofullmäktige eller församlingsrådet kan domkapitlet besluta att kyrkoherden ska utses genom ett val som förrättas av kyrkofullmäktige eller församlingsrådet (*indirekt kyrkoherdeval*).

Domkapitlet kan besluta att en gemensam kyrkoherde utses genom indirekt val om någon av de församlingar som delar på den gemensamma kyrkoherdetjänsten begär det.

Beslut om förrättande av indirekt val ska fattas innan tjänsten ledigförklaras.

3 §

Rösträtt

Rösträtt vid församlingsval har alla de medlemmar av kyrkan som senast den första valdagen fyller 16 år och som har hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun. Rösträtten utövas i den församling där den röstberättigade har antecknats som medlem senast den 15 augusti valåret. Vid församlingsval som förrättas på nytt på grund av besvär och vid undantagsval i församlingen enligt 5 § samt vid direkt kyrkoherdeval utövas rösträtten i den församling i vilken motsvarande anteckning har gjorts senast 70 dagar före den första valdagen.

Rösträtt vid direkt kyrkoherdeval har alla de medlemmar av kyrkan som senast den

första valdagen fyller 18 år, som har hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun och som har antecknats som medlemmar i församlingen i fråga senast 70 dagar före den första valdagen.

Varje röstberättigad har lika rösträtt. Närmare föreskrifter om vallängden, förrättande av val och uträknande av valresultatet finns i valordningen för kyrkan.

16 kap.

Kyrkböckerna och församlingens arkiv

2 §

Kyrkböckernas användningsändamål

Kyrkostyrelsen får använda uppgifterna i medlemsregistret vid statistikföring och genomföring av undersökningar som anknyter till kyrkans verksamhet. Domkapitlet får använda uppgifterna i medlemsregistret vid skötseln av uppgifter som regleras i denna lag eller med stöd av den.

17 b kap.

Stiftsfullmäktige

1 §

Uppgifter

Stiftsfullmäktige skall

5) behandla initiativ som har lagts fram för stiftsfullmäktige,

4 a §

Initiativrätt

Rätt att lägga fram initiativ för stiftsfullmäktige har

- 1) medlemmarna av stiftsfullmäktige,
- 2) domkapitlet,
- 3) kyrkoråden,
- 4) de gemensamma kyrkoråden,

5) församlingsråden,
6) minst tio församlingsmedlemmar som är röstberättigade i församlingsval i en församling som hör till stiftet (*medlemsinitiativ*).

Varje initiativtagare ska vid sin egenhändig tecknade underskrift tydligt anteckna sitt namn, födelsedatum och den församling där han eller hon har rösträtt. Initiativdokumentet ska dessutom innehålla avsändarens namn och behövliga kontaktuppgifter för behandlingen av initiativet.

19 kap.

Domkapitlet

4 §

Beslutförhet

Fulltaligt domkapitel ska behandla ett ärende som gäller huruvida en präst eller lektor hållit fast vid kyrkans bekännelse.

När ett valförslag för direkt kyrkoherdeval görs upp ska omröstning förrättas separat om varje förslagsrum.

24 kap.

Underställning och ändringssökande

3 §

Rättelseyrkande

Den som är missnöjd med ett beslut av en myndighet kan framställa ett skriftligt rättelseyrkande enligt följande, om inte något annat bestäms i denna lag:

4) hos domkapitlet i fråga om sådana beslut av domkapitlet som gäller huruvida en präst håller fast vid kyrkans bekännelse enligt 5 kap. 3 § och en lektor enligt 6 kap. 29 § eller huruvida en präst handlat i strid med de skyldigheter som är förenade med prästämbetet, försummat att fullgöra dem eller uppträtt olämpligt samt i fråga om beslut av ett organ eller en tjänsteinnehavare som är underställd domkapitlet,

6) hos valnämnden i fråga om den vallängd som används vid direkt kyrkoherdeval eller församlingsval.

7 §

Rätt att framställa rättelseyrkande och besvär i fråga om vallängd

Kyrkoherden får yrka rättelse i och anföra kyrkobesvär över vallängden för direkt kyrkoherdeval och församlingsval på den grund att någon utan skäl har utelämnats ur vallängden eller att det i den oriktigt antecknats att någon saknar eller har rösträtt.

11 §

Delgivning

En församlingsmedlem anses ha fått del av beslutet när protokollet eller underställnings- eller besvärsmyndighetens beslut har lagts fram offentligt.

14 §

Begränsning av rätten att yrka rättelse och att anföra besvär

Ändring får inte sökas genom rättelseyrkande eller besvär i

4) beslut av domkapitlet i ärenden som avses i 6 kap. 11 § 2 och 3 mom. och 8 kap. 1 § 2 och 3 mom. i denna lag, 2 kap. 3 § och 9 § 2 mom., 6 kap. 14 § 2 mom., 17 § 2 mom., 22 § 3 mom., 24 § 1 mom., 30 § 1 mom. och 38 §, 9 kap. 7 § och 19 kap. 11 § i kyrkoordningen samt 2 kap. 30 § 3 mom., 62 § 1—4 mom. och 63 § 3 mom. i valordningen för kyrkan och inte heller i beslut som gäller avläggande av en sådan pastoralexamen, högre pastoralexamen och examen i ledning av församlingsarbete som avses i 6 kap. 12 § i kyrkoordningen,

6) förvaltningsdomstolens beslut som gäller vallängden vid direkt kyrkoherdeval eller församlingsval,

Ändring får inte sökas särskilt genom rättelseyrkande eller besvär i fråga om sådana valförslag för direkt kyrkoherdeval som anges i 6 kap. 20 § 1 mom. i kyrkoordningen.

15 §

Rättelse av valresultat

Om förfarandet vid val av förtroendevalda eller tjänsteinnehavare har varit lagstridigt ska valet upphävas. Om felet enbart ligger i beräkningen av valresultatet ska det bestämmas att det ska rättas. Om förfarandet varit lagstridigt vid biskopsval, direkt kyrkoherdeval, församlingsval eller vid val av ombud till kyrkomötet eller av medlem av stiftsfullmäktige och denna omständighet har kunnat påverka valresultatet ska det bestämmas att valet ska förrättas på nytt, om inte besvärsmyndigheten kan rätta valresultatet.

Helsingfors den 8 maj 2013

Statsminister

JYRKI KATAINEN

25 kap.

Kompletterande stadganden

10 §

Lika röstetal

Faller rösterna vid omröstning lika, gäller som beslut den åsikt för vilken ordföranden gett sin röst. I ärenden som gäller uppsägning eller hävning av en tjänsteinnehavares tjänsteförhållande eller konstaterande av att tjänsteförhållandet förfallit samt i ärenden som gäller en prästs prästämbete enligt 5 kap. 3 § 2—4 mom. och en lektorstjänst enligt 6 kap. 29 § avgör dock den åsikt som är lindrigare.

Om rösterna eller jämförelsetalen faller lika vid val, avgör lotten. När det gäller indirekt kyrkoherdeval och val av kaplan eller ordinarie lektor kan det i kyrkoordningen bestämmas att domkapitlet, om rösterna faller lika, ska utnämna någon av de sökande som fått de flesta rösterna till tjänsten.

Besätts en tjänst eller ett förtroendeuppdrag på tjänsteförslag och faller rösterna därvid lika, blir den vald som uppförts på förslag framom den andra.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Vid tillsättandet av en tjänst som ledigförklarats före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Inrikesminister *Päivi Räsänen*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av kyrkolagen

På förslag av kyrkomötet och i enlighet med riksdagens beslut

ändras i kyrkolagen (1054/1993) 1 kap. 3 § 3 mom., 3 kap. 2 § 2 mom., 8 kap. 1 och 3 §, 16 kap. 2 § 3 mom., 17 b kap. 1 § 1 mom. 5 punkten, 19 kap. 4 § 2 och 3 mom., 24 kap. 3 § 1 mom. 4 och 6 punkten, 7 § 1 mom., 11 § 2 mom., 14 § 1 mom. 4 och 6 punkten och 15 § samt 25 kap. 10 §,

sådana de lyder, 1 kap. 3 § 3 mom. i lag 587/2006, 3 kap. 2 § 2 mom. i lag 619/1998, 8 kap. 1 § i lagarna 1691/1995 och 236/2006, 8 kap. 3 § i lagarna 236/2006 och 689/2008, 16 kap. 2 § 3 mom. i lag 787/2010, 17 b kap. 1 § 1 mom. 5 punkten och 19 kap. 4 § 3 mom. i lag 1274/2003, 19 kap. 4 § 2 mom. delvis ändrat i lagarna 1274/2003 och 236/2006, 24 kap. 3 § 1 mom. 4 punkten, 11 § 2 mom. och 14 § 1 mom. 4 och 6 punkten i lag 1008/2012, 24 kap. 3 § 1 mom. 6 punkten, 7 § 1 mom. och 15 § i lag 236/2006 samt 25 kap. 10 § delvis ändrad i lag 1008/2012, samt

fogas till 1 kap. 3 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1279/2003 och 587/2006, ett nytt 4 mom. och till kapitlet en ny 4 §, till 17 b kap. en ny 4 a §, till 24 kap. 14 §, sådan den lyder i lagarna 1274/2003 och 1008/2012, ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 kap.

Kyrkans bekännelse, uppgift och medlemmar

Kyrkans bekännelse, uppgift och medlemmar

3 §

3 §

Medlemmar

Medlemmar

Den som inträder som medlem i kyrkan kan inte samtidigt vara medlem av något annat religionssamfund. En medlem av kyrkan som inträder som medlem i något annat religionssamfund anses ha utträtt ur kyrkan. I detta moment avses med annat religionssamfund

Finska medborgare och utlänningar som har hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun (201/1994), kan inträda som medlemmar i kyrkan. En utlänning som bor i Finland men saknar hemkommun kan inträda som medlem i kyrkan, om han eller hon har

dock inte ett sådant religionssamfund med vilket kyrkomötet har godkänt ett avtal om ömsesidiga förutsättningar för medlemskap

deltagit i församlingens verksamhet under tre månader.

Den som inträder som medlem i kyrkan kan inte samtidigt vara medlem av något annat religionssamfund. Med annat religionssamfund avses i detta kapitel inte ett sådant religionssamfund med vilket kyrkomötet har godkänt ett avtal om ömsesidiga förutsättningar för medlemskap.

4 §

Medlemskapets upphörande

Medlemskapet i kyrkan upphör när

- 1) medlemmen utträder ur kyrkan,*
- 2) medlemmen inträder som medlem i något annat religionssamfund,*
- 3) medlemmen inte längre har hemkommun eller folkbokföringskommun i Finland,*
- 4) en utländsk medlem utan hemkommun inte längre bor i Finland.*

3 kap.

Kyrkans administrativa och språkliga indelning

2 §

Församlingen och dess medlemmar

Varje medlem av kyrkan är medlem av den församling på vars område han har hemkommun och bostad där enligt lagen om hemkommun. Kyrkostyrelsen kan dock utfärda bestämmelser om när en person kan vara medlem av någon annan församling inom sin egen hemkommun.

3 kap.

Kyrkans administrativa och språkliga indelning

2 §

Församlingen och dess medlemmar

Varje medlem av kyrkan är medlem av den församling på vars område han *eller hon* har hemkommun och bostad där *eller folkbokföringskommun* enligt lagen om hemkommun. *En sådan utländsk medlem av kyrkan som saknar hemkommun är medlem av den församling på vars område han eller hon bor.* Kyrkostyrelsen kan dock *meddela föreskrifter* om när en medlem av kyrkan kan vara medlem av någon annan församling inom sin egen hemkommun.

8 kap.

Kyrkoherdeval och församlingsval

1 §

Kyrkoherdeval

Församlingens kyrkoherde utses genom kyrkoherdeval.

Av de präster som domkapitlet har uppställt på förslag utses till tjänsten som kyrkoherde den som i valet har erhållit de flesta rösterna. Församlingen kan dock, så som föreskrivs i valordningen för kyrkan, till tjänsten som kyrkoherde utse någon annan sökande som domkapitlet har konstaterat vara behörig som extra valkandidat. För att bli vald skall en extra valkandidat erhålla minst en tiondedel av församlingens hela röstetal och mer än hälften av de avgivna rösterna.

3 §

Rösträtt

Vid församlingsval har alla de medlemmar av kyrkan som senast den första valdagen har fyllt 16 år och vid kyrkoherdeval de medlemmar som senast den första valdagen har fyllt 18 år lika rösträtt.

Vid församlingsval utövas rösträtten i den församling i vilken den röstberättigade har antecknats som närvarande medlem av församlingen senast den 15 augusti valåret. Vid församlingsval som förrättas på nytt på grund av besvär och vid sådana undantagsval i församlingen som avses i 5 § samt vid kyrkoherdeval utövas rösträtten i den församling i vilken motsvarande anteckning har gjorts senast 70 dagar före den första valdagen.

Angående vallängden, förrättande av val och uträknande av valresultatet föreskrivs närmare i valordningen för kyrkan.

8 kap.

Kyrkoherdeval och församlingsval

1 §

Kyrkoherdeval

Församlingens kyrkoherde väljs av församlingens röstberättigade medlemmar (direkt kyrkoherdeval).

På begäran av kyrkofullmäktige eller församlingsrådet kan domkapitlet besluta att kyrkoherden ska utses genom ett val som förrättas av kyrkofullmäktige eller församlingsrådet (indirekt kyrkoherdeval).

Domkapitlet kan besluta att en gemensam kyrkoherde utses genom indirekt val om någon av de församlingar som delar på den gemensamma kyrkoherdetjänsten begär det.

Beslut om förrättande av indirekt val ska fattas innan tjänsten ledigförklaras.

3 §

Rösträtt

Rösträtt vid församlingsval har alla de medlemmar av kyrkan som senast den första valdagen fyller 16 år och som har hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun. Rösträtten utövas i den församling där den röstberättigade har antecknats som medlem senast den 15 augusti valåret. Vid församlingsval som förrättas på nytt på grund av besvär och vid undantagsval i församlingen enligt 5 § samt vid direkt kyrkoherdeval utövas rösträtten i den församling i vilken motsvarande anteckning har gjorts senast 70 dagar före den första valdagen.

Rösträtt vid direkt kyrkoherdeval har alla de medlemmar av kyrkan som senast den första valdagen fyller 18 år, som har hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun och som har antecknats som medlemmar i församlingen i fråga senast 70 dagar före den första valdagen.

Varje röstberättigad har lika rösträtt. Närmare föreskrifter om vallängden, förrättande av val och uträknande av valresultatet finns i valordningen för kyrkan.

16 kap.

Kyrkböckerna och församlingens arkiv

2 §

Kyrkböckernas användningsändamål

Kyrkostyrelsen får använda uppgifterna i medlemsregistret för statistikföring och för att genomföra undersökningar som anknyter till kyrkans verksamhet. Domkapitlet får använda uppgifterna i medlemsregistret i uppgifter som hänför sig till kyrkliga val, rösträtt och valbarhet, tillsättande av tjänster och prästvigning.

17 b kap.

Stiftsfullmäktige

1 §

Uppgifter

Stiftsfullmäktige skall

5) behandla *de* initiativ som medlemmarna av stiftsfullmäktige, domkapitlet, kyrkoråden, de gemensamma kyrkoråden och församlingsråden har tillställt stiftsfullmäktige, samt

16 kap.

Kyrkböckerna och församlingens arkiv

2 §

Kyrkböckernas användningsändamål

Kyrkostyrelsen får använda uppgifterna i medlemsregistret vid statistikföring och *genomföring av* undersökningar som anknyter till kyrkans verksamhet. Domkapitlet får använda uppgifterna i medlemsregistret *vid skötseln av uppgifter som regleras i denna lag eller med stöd av den.*

17 b kap.

Stiftsfullmäktige

1 §

Uppgifter

Stiftsfullmäktige skall

5) behandla initiativ som *har lagts fram för* stiftsfullmäktige,

4 a §

Initiativrätt

Rätt att lägga fram initiativ för stiftsfullmäktige har

- 1) medlemmarna av stiftsfullmäktige,
 - 2) domkapitlet,
 - 3) kyrkoråden,
 - 4) de gemensamma kyrkoråden,
 - 5) församlingsråden,
 - 6) minst tio församlingsmedlemmar som är röstberättigade i församlingsval i en församling som hör till stiftet (**medlemsinitiativ**).
- Varje initiativtagare ska vid sin egenhändigt tecknade underskrift tydligt anteckna sitt namn, födelsedatum och den församling där han eller hon har rösträtt. Initiativdokumen-*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

Domkapitlet

4 §

Beslutförhet

Fulltaligt domkapitel skall *dock* behandla ett ärende som gäller

1) ett yrkande på rättelse av valförslag för kyrkoherdeval, eller

2) huruvida en präst eller lektor hållit fast vid kyrkans bekännelse.

När ett valförslag görs upp eller detta rättas skall omröstning förrättas särskilt om varje förslagsrum.

24 kap.

Underställning och ändringssökande

3 §

Rättelseyrkande

Den som är missnöjd med ett beslut av en myndighet kan framställa ett skriftligt rättelseyrkande enligt följande, om inte något annat bestäms i denna lag:

4) hos domkapitlet i fråga om sådana beslut av domkapitlet som gäller huruvida en präst håller fast vid kyrkans bekännelse enligt 5 kap. 3 § och en lektor enligt 6 kap. 29 §, huruvida en präst handlat i strid med de skyldigheter som är förenade med prästämbetet eller försummat att fullgöra dem eller uppträtt olämpligt eller som gäller ett sådant valförslag för kyrkoherdeval som avses i 6 kap. 15 § i kyrkoordningen, samt i fråga om beslut av ett organ eller en tjänsteinnehavare som är underställd domkapitlet,

6) hos valnämnden i fråga om den vallängd som används vid kyrkoherdeval eller församlingsval.

19 kap.

Domkapitlet

4 §

Beslutförhet

Fulltaligt domkapitel *ska* behandla ett ärende som gäller huruvida en präst eller lektor hållit fast vid kyrkans bekännelse.

När ett valförslag för direkt kyrkoherdeval görs upp ska omröstning förrättas separat om varje förslagsrum.

24 kap.

Underställning och ändringssökande

3 §

Rättelseyrkande

Den som är missnöjd med ett beslut av en myndighet kan framställa ett skriftligt rättelseyrkande enligt följande, om inte något annat bestäms i denna lag:

4) hos domkapitlet i fråga om sådana beslut av domkapitlet som gäller huruvida en präst håller fast vid kyrkans bekännelse enligt 5 kap. 3 § och en lektor enligt 6 kap. 29 § eller huruvida en präst handlat i strid med de skyldigheter som är förenade med prästämbetet, försummat att fullgöra dem eller uppträtt olämpligt samt i fråga om beslut av ett organ eller en tjänsteinnehavare som är underställd domkapitlet,

6) hos valnämnden i fråga om den vallängd som används vid direkt kyrkoherdeval eller församlingsval.

7 §

Rätt att framställa rättelseyrkande och besvär
rätt i fråga om vallängd

Kyrkoherden får yrka rättelse i och anföra kyrkobesvär över vallängden för kyrkoherdeval och församlingsval på den grund att någon utan skäl har utelämnats ur vallängden eller i den felaktigt antecknats sakna eller inneha rösträtt.

7 §

Rätt att framställa rättelseyrkande och besvär
rätt i fråga om vallängd

Kyrkoherden får yrka rättelse i och anföra kyrkobesvär över vallängden för *direkt kyrkoherdeval* och församlingsval på den grund att någon utan skäl har utelämnats ur vallängden eller att det i den *oriktigt* antecknats att någon saknar eller har rösträtt.

11 §

Delgivning

En församlingsmedlem anses ha fått del av beslutet när protokollet eller underställnings- eller besvärmyndighetens beslut har lagts fram offentligt *eller vid kyrkoherdeval när valresultatet har kungjorts.*

11 §

Delgivning

En församlingsmedlem anses ha fått del av beslutet när protokollet eller underställnings- eller besvärmyndighetens beslut har lagts fram offentligt.

14 §

Begränsning av rätten att yrka rättelse och att anföra besvär

Ändring får inte sökas genom rättelseyrkande eller besvär i

4) beslut av domkapitlet i ärenden som avses i 6 kap. 11 § 2 och 3 mom. i denna lag eller i 2 kap. 3 § och 9 § 2 mom., 6 kap. 21 § 1 mom., 30 § 1 mom. och 38 §, 9 kap. 7 §, 19 kap. 11 § i kyrkoordningen och 2 kap. 30 § 3 mom., 62 § 1—4 mom. och 63 § 3 mom. i valordningen för kyrkan och inte heller i beslut som gäller avläggande av en sådan pastoralexamen, högre pastoralexamen och examen i ledning av församlingsarbete som avses i 6 kap. 12 § i kyrkoordningen,

6) förvaltningsdomstolens beslut om vallängden vid kyrkoherdeval eller församlingsval,

14 §

Begränsning av rätten att yrka rättelse och att anföra besvär

Ändring får inte sökas genom rättelseyrkande eller besvär i

4) beslut av domkapitlet i ärenden som avses i 6 kap. 11 § 2 och 3 mom. *och 8 kap. 1 § 2 och 3 mom.* i denna lag, 2 kap. 3 § och 9 § 2 mom., 6 kap. 14 § 2 mom., 17 § 2 mom., 22 § 3 mom., 24 § 1 mom., 30 § 1 mom. och 38 §, 9 kap. 7 § *och* 19 kap. 11 § i kyrkoordningen *samt* 2 kap. 30 § 3 mom., 62 § 1—4 mom. och 63 § 3 mom. i valordningen för kyrkan och inte heller i beslut som gäller avläggande av en sådan pastoralexamen, högre pastoralexamen och examen i ledning av församlingsarbete som avses i 6 kap. 12 § i kyrkoordningen,

6) förvaltningsdomstolens beslut *som gäller* vallängden vid *direkt kyrkoherdeval* eller församlingsval,

15 §

Rättelse av valresultat

Om förfarandet vid val av en förtroendevald eller *en* tjänsteinnehavare är lagstridigt skall valet upphävas eller, om felaktigheten avser endast beräkningen av valresultatet, bestämmas att det skall rättas. Om förfarandet är lagstridigt vid biskopsval, kyrkoherdeval, församlingsval eller vid val av ombud till kyrkomötet eller av medlem av stiftsfullmäktige och denna omständighet har kunnat påverka valresultatet skall det bestämmas att valet skall förrättas på nytt, om inte besvärsmyndigheten kan rätta valresultatet.

25 kap.

Kompletterande stadganden

10 §

Lika röstetal

Faller rösterna vid omröstning lika, gäller som beslut den åsikt för vilken ordföranden gett sin röst. I ett ärende som gäller uppsägning eller hävning av en tjänsteinnehavares tjänsteförhållande eller konstaterande av att tjänsteförhållandet förfallit samt i ett ärende som gäller prästämbetet enligt 5 kap. 3 § 2—4 mom. och en lektorstjänst enligt 6 kap. 29 § avgör dock den åsikt som är lindrigare. När antalet röster eller jämförelsetalen är lika stora vid val avgör lotten. I fråga om val av kaplan eller ordinarie lektor kan dock i kyrkoordningen bestämmas att domkapitlet, om rösterna vid valet faller lika, till tjänsten ska utnämna någon av de sökande som erhållit de flesta rösterna.

Besätts en tjänst eller ett förtroendeuppdrag på tjänsteförslag och faller rösterna därvid lika, blir den vald som uppförts på förslag framom den andra.

15 §

Rättelse av valresultat

Ändring får inte sökas särskilt genom rättelseyrkande eller besvär i fråga om sådana valförslag för direkt kyrkoherdeval som anges i 6 kap. 20 § 1 mom. i kyrkoordningen.

Om förfarandet vid val av *förtroendevalda* eller tjänsteinnehavare *har varit* lagstridigt *ska* valet upphävas. *Om felet enbart ligger i* beräkningen av valresultatet *ska det* bestämmas att det *ska* rättas. Om förfarandet *varit* lagstridigt vid biskopsval, *direkt kyrkoherdeval*, församlingsval eller vid val av ombud till kyrkomötet eller av medlem av stiftsfullmäktige och denna omständighet har kunnat påverka valresultatet *ska* det bestämmas att valet *ska* förrättas på nytt, om inte besvärsmyndigheten kan rätta valresultatet.

25 kap.

Kompletterande stadganden

10 §

Lika röstetal

Faller rösterna vid omröstning lika, gäller som beslut den åsikt för vilken ordföranden gett sin röst. I ärenden som gäller uppsägning eller hävning av en tjänsteinnehavares tjänsteförhållande eller konstaterande av att tjänsteförhållandet förfallit samt i ärenden som gäller en prästs prästämbete enligt 5 kap. 3 § 2—4 mom. och en lektorstjänst enligt 6 kap. 29 § avgör dock den åsikt som är lindrigare.

Om rösterna eller jämförelsetalen faller lika vid val, avgör lotten. När det gäller indirekt kyrkoherdeval och val av kaplan eller ordinarie lektor kan det i kyrkoordningen bestämmas att domkapitlet, om rösterna faller lika, ska utnämna någon av de sökande som fått de flesta rösterna till tjänsten.

Besätts en tjänst eller ett förtroendeuppdrag på tjänsteförslag och faller rösterna därvid lika, blir den vald som uppförts på förslag framom den andra.

28
Gällande lydelse

RP 47/2013 rd
Föreslagen lydelse

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Vid tillsättandet av en tjänst som ledigförklarats före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.
Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.*